

Vergaderjaar 2003–2004

29 499

Wijziging van de Wet werk en bijstand en enige andere wetten in verband met een aantal technische verbeteringen en het herstel van enkele omissies in de Invoeringswet Wet werk en bijstand

Nr. 11

VERSLAG VAN EEN WETGEVINGSOVERLEG

Vastgesteld 3 juni 2004

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ heeft op 1 juni 2004 overleg gevoerd met staatssecretaris Rutte van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het wetsvoorstel **Wijziging van de Wet werk en bijstand en enige andere wetten in verband met een aantal technische verbeteringen en het herstel van enkele omissies in de Invoeringswet Wet werk en bijstand (29 499)**.

Van het overleg brengt de commissie bijgaand stenografisch verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Hamer

Adjunct-griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Post

¹ Samenstelling:

Leden: Noorman-den Uyl (PvdA), Bakker (D66), Bibi de Vries (VVD), De Wit (SP), Van Gent (GroenLinks), Verburg (CDA), Hamer (PvdA), voorzitter, Bussemaker (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Mosterd (CDA), Smits (PvdA), Örgü (VVD), Weekers (VVD), Rambocus (CDA), De Ruiter (SP), Ferrier (CDA), ondervoorzitter, Huizinga-Heringa (ChristenUnie), Bruls (CDA), Varela (LPF), Eski (CDA), Koomen (CDA), Aptroot (VVD), Smeets (PvdA), Douma (PvdA), Stuurman (PvdA), Kraneveldt (LPF) en Hirsi Ali (VVD).

Plv. leden: Depla (PvdA), Dittrich (D66), Blok (VVD), Kant (SP), Halsema (GroenLinks), Smilde (CDA), Verbeet (PvdA), Timmer (PvdA), Tonkens (GroenLinks), Omtzigt (CDA), Adelmund (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Visser (VVD), Algra (CDA), Lazrak (Groep Lazrak), Vietsch (CDA), Van der Vlies (SGP), Hessels (CDA), Hermans (LPF), Van Oerle-van der Horst (CDA), Van Dijk (CDA), Van Egerschot (VVD), Van Dijken (PvdA), Blom (PvdA), Kalsbeek (PvdA), Van As (LPF) en Schippers (VVD).

Stenografisch verslag van een wetgevingsoverleg van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Dinsdag 1 juni 2004

Aanvang 13.00 uur

Voorzitter: Noorman-den Uyl

Aanwezig zijn 3 leden der Kamer, te weten:

Bruls, Noorman-den Uyl en Weekers, en de heer Rutte, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Aan de orde is de behandeling van: - **Het wetsvoorstel Wijziging van de Wet werk en bijstand en enige andere wetten in verband met een aantal technische verbeteringen en het herstel van enkele omissies in de Invoeringswet Wet werk en bijstand (29499).**

De **voorzitter**: Ik heet de aanwezigen van harte welkom.

De heer **Weekers** (VVD): Voorzitter. Mijn fractie heeft geen op- of aanmerkingen bij het wetsvoorstel als zodanig en heeft dan ook de schriftelijke ronde aan zich laten voorbijgaan. Wel wil zij aandacht vragen voor de positie van bewoners van woonwagens en woonboten. Zij heeft daartoe een amendement op stuk nr. 8 ingediend. Onder het regime van de ABW was er geen regeling getroffen voor bewoners van woonwagens en woonschepen. Dat leidde ertoe dat het vermogen dat in de woonwagen of het woonschip zat, niet werd meegenomen in de vermogenstoets. Op die manier werden de mensen die in een dergelijke woonvorm woonden anders behandeld dan mensen met een eigen huis. Met de Wet werk en bijstand is dat probleem opgelost, dat wil zeggen dat in principe iedereen gelijk wordt behandeld. In de overgangs-

invoeringswet is echter weer een uitzondering gemaakt voor bestaande gevallen. De regering is hierop uitgebreid ingegaan in de toelichting bij de invoeringswet, maar ik moet eerlijk zeggen dat het mij pas een paar maanden geleden duidelijk werd dat hierin een zekere onbillijkheid zit. Een bewoner van woonwagens of woonschip met een bijstandsuitkering wordt volledig ontzien want voor hem geldt min of meer levenslang het overgangsrecht. Als zo iemand langer dan een jaar werkt en daarna weer in de bijstand terecht komt, komt hij overigens wel in aanmerking voor de vermogenstoets. Mijn fractie vindt dat je moet uitgaan van het principe gelijke monniken, gelijke kappen. Woonwagens en woonschepen zijn algemeen geaccepteerde woonvormen waarvoor vandaag de dag geen speciale regelingen meer gelden. De mensen die deze woonvormen bewonen, moeten onder dezelfde vermogenstoets vallen als mensen met een eigen huis. Het amendement strekt ertoe om de uitzonderingsbepalingen voor de oude gevallen uit de invoeringswet te schrappen. Natuurlijk kan dat niet van vandaag op morgen worden geregeld, want de gemeenten zullen moeten bezien op welke wijze zij de woonwagens en woonschepen gaan waarden. In het amendement stel ik voor deze wetswijziging in werking te laten treden op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip en heb ik in de toelichting 1 januari 2005 als mogelijke datum genoemd, omdat dan ook de Wet werk en bijstand volledig dient te werken, allerlei overgangsregelingen in wezen dienen te stoppen en gemeenten per die datum ook hun eigen verordeningen en alles wat daarmee samen-

hangt op orde moeten hebben. Gemeenten hebben zo meer dan een halfjaar om zich erop voor te bereiden en mensen met een woonwagen of woonschip worden ook niet onmiddellijk met de nieuwe situatie geconfronteerd. Vervolgens zal de waarde van die eigen woonwagens of dat eigen woonschip ook per die datum door de gemeenten moeten worden bepaald. Met dit amendement wordt een in elk geval door ons gevoelde onbillijkheid in de wet weggenomen.

De heer **Bruls** (CDA): Voorzitter. Op zich is het jammer dat wij al zo snel na inwerkingtreding van de Wet werk en bijstand enkele technische wijzigingen moeten aanbrengen c.q. omissies moeten herstellen. Mijn fractie is wel benieuwd of dit jaar nog verdere veegwetten te verwachten zijn. Misschien komen er vandaag overigens nog wel enkele voorstellen op tafel die op zich al aanleiding tot wijzigingen geven. Na de nota naar aanleiding van het verslag hebben wij nog enkele vragen, zeker als het gaat om de punten die door mijn fractie en ook door de PvdA-fractie zijn ingebracht. Wij hadden gevraagd of het niet goed zou zijn om in de Wet werk en bijstand expliciet een maximumtermijn op te nemen, waarbinnen een uitkeringsgerechtigde een verzoek voor de zogenaamde langdurigheidstoelage kan indienen. Het antwoord lezende, zijn wij er des te meer van overtuigd dat dit zou moeten. Volgens de systematiek van de wet kan men die toeslag na een periode van twaalf maanden aanvragen, maar als je de wet goed leest – ook de nota naar aanleiding van het verslag laat die ruimte – zou een uitkeringsgerechtigde bij wijze

van spreken nog drie jaar na afloop van een bepaald jaar een verzoek om een langdurigheidstoeslag kunnen doen, bijvoorbeeld omdat het niet-gebruik van bepaalde voorzieningen tamelijk fors is. Iemand kan er na drie jaar achterkomen dat hij er wellicht wel recht op had gehad. Iemand kan volgens de systematiek van de wet niet gelijk binnen twaalf maanden voor het jaar daarop een verzoek indienen, maar dat is volgens mij niet precies zoals wij dat bedoeld hebben, in elk geval niet mijn fractie. Wij gaan ervan uit dat een belanghebbende na afloop van een kalenderjaar een verzoek voor een langdurigheidstoeslag doet, maar dat moet dan ook expliciet worden geregeld. Theoretisch genomen is wat dit betreft eigenlijk alleen maar het Burgerlijk Wetboek van toepassing, waarin volgens mij een termijn van 20 jaar staat. Dat lijkt mij voor gemeenten een ongewenste administratieve rompslomp op te leveren en is volgens mij ook niet duidelijk voor uitkeringsgerechtigden. Volgens ons zou dit dus echt wel expliciet moeten worden geregeld.

Nog complexer ligt waarschijnlijk de verrekening met de beslagvrije voet. In de nota naar aanleiding van het verslag wordt verwezen naar enkele artikelen die volgens mij niet slaan op hetgeen wij op dat punt naar voren hebben willen brengen. Wij zijn het eens met de conclusie van de staatssecretaris, namelijk dat die beslagvrije voet bij verrekening van de bijstandschuld moet worden gerespecteerd. Je zou dan kunnen zeggen dat dit onderdeel uitmaakt van de wetgeschiedenis en dat iedereen daar zijn voordeel mee kan doen of op dat punt duidelijkheid kan krijgen. Maar ook hier geldt eigenlijk de vraag waarom wij dat dan niet expliciet in de wet opnemen. Artikel 58, lid 3, van de Wet werk en bijstand waarnaar in de nota naar aanleiding van het verslag wordt verwezen, ziet bijvoorbeeld niet toe op verrekening van de bijstandschuld maar op verrekening van inkomsten van belanghebbenden en dat is wel iets anders. Ik realiseer mij dat dit in de volksbeleving als hetzelfde wordt beschouwd, maar dat is het toch niet. Later wordt ook nog verwezen naar artikel 46, lid 3, BW, maar daar gaat het over de situatie dat een derde beslag laat leggen op de uitkering en dat is dus ook weer iets anders dan dat een gemeente dat

doet. Met andere woorden; wij zijn het eens met de conclusie van het juridisch doorspekte betoogje van de staatssecretaris in de nota naar aanleiding van het verslag, maar mijn stelling is en blijft dat dit veel beter in de wet zelf kan worden vastgelegd. Het is wat verwarrend dat je het in de wet niet kunt lezen, maar moet teruggrijpen naar een nota naar aanleiding van het verslag bij een zogenaamde veegwet om juridisch goed beslagen ten ijs te komen. Alles kan, zo werken wij veel in dit land, maar laten wij deze gelegenheid benutten om het nu duidelijk te regelen.

Ik kom voorts op een kwestie die zowel door de CDA- als door de PvdA-fractie is aangekaart en waarover zij ook een amendement hebben ingediend en dat betreft het oprekken van de maximale vakantie-duur voor 57,5-jarigen en ouderen. Wat mijn fractie betreft, ligt het in het verlengde van de motie-Noorman-den Uyl/Smilde die is ingediend bij de recente herziening van de WW over de positie van oudere werkzoekenden. De Kamer heeft toen in meerderheid uitgesproken dat die mensen niet dezelfde sollicitatieverplichting moet worden opgelegd als anderen. Je moet toch ruiterlijk erkennen dat 57,5-jarigen en ouderen beduidend minder perspectieven op de arbeidsmarkt hebben. Mijn fractie blijft het overigens met het kabinet eens dat je niemand moet afschrijven omdat hij tot een bepaalde leeftijdsgroep hoort. Bij de Wet werk en bijstand hebben wij in feite nog steeds geen categoriale ontheffing ingevoerd en daar houden wij ook aan vast. Sterker nog, wat ons betreft zou er zelfs te praten zijn over een ander regiem in die zin dat iedereen die ontheven is van de arbeidsplicht die maximale vakantie-duur zou moeten krijgen. Wat is immers het principiële verschil tussen iemand van 50 jaar en iemand van 60 jaar? Ik krijg er nogal wat vragen over en het is heel moeilijk uit te leggen dat als je ontheven bent van de arbeidsplicht je toch niet langer op vakantie kan gaan dan de periodes die zijn afgesproken. Als het argument is dat iemand beschikbaar moet blijven, dan ben ik het daar wel mee eens, maar dat is nu juist het wezenlijke verschil tussen iemand die wel of niet ontheven is van de arbeidsplicht. Dat iemand maar voor een heel korte periode ontheven zou zijn en in die

periode dan lang op vakantie gaat, lijkt mij zeer ver gezocht. Ik ben dan ook zeer geïnteresseerd in de opvatting van de staatssecretaris in dezen.

Ik sta zeer welwillend ten opzichte van het amendement van de heer Weekers. Misschien is dit dan ook een goed moment om te bezien hoe wij überhaupt met de vermogens-toets in het kader van woningen, maar dan in brede zin gedefinieerd, moeten omgaan. De bedragen die nu in de wet zijn vastgesteld, zijn geïndexeerde bedragen. De indexatie is niet gebaseerd op stijgende huizenprijzen, maar op de prijsindex. Het zal niemand ontgaan zijn dat met name in de jaren negentig de prijzen van huizen veel fors zijn gestegen. Wij hebben nu dus een drempel vastgelegd in de wet die naar mijn mening tamelijk aan de bescheiden kant is. De huizen die je onder dat bedrag zou kunnen aanschaffen met een smalle beurs, zijn volgens mij niet meer op de markt, behalve in die delen van het land waar zo weinig mensen wonen dat het spel van vraag en aanbod tot dergelijk lage prijzen leidt. In het grootste deel van Nederland is dit niet het geval en de bijstandsgerechtigde heeft hier dus weinig aan. Ik heb vorig jaar bij de behandeling van de Wet werk en bijstand overwogen om hierover een wijzigingsvoorstel in te dienen. Ik voelde mij daarvan weerhouden door de financiële gevolgen, want ik heb mij toen laten voorrekenen dat dit al vlot enkele tientallen miljoenen euro's zou schelen. Ik kom nu ook niet met zo'n voorstel, want ik heb er het geld niet voor, maar ik ben wel benieuwd of de staatssecretaris kan zeggen of dit problemen oplevert en of mensen met een uitkering toch worden gedwongen hun huis of een deel van hun huis op te eten simpelweg doordat de huizenprijzen in de afgelopen jaren zodanig zijn gestegen dat daarmee in geen enkele index van de Bijstandswet en de WWB rekening is gehouden. Dit geldt natuurlijk alleen voor de afgelopen jaren, want voor dit jaar zal de staatssecretaris erop wijzen dat dit bij de gemeenten is neergelegd.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): De wet die wij nu behandelen is een veegwet en het is de bedoeling dat zij beleidsarm is. Naar mijn overtuiging is dit echter niet het geval. Dit geldt bijvoorbeeld voor de

maatregel om de verlengde vakantie van 57,5 jarigen in de WWB te schrappen, terwijl de Kamer een motie heeft aangenomen om in de WW voor diezelfde categorie die termijn te handhaven. Je kunt dit dus moeilijk beleidsarm noemen.

In de bestaande regelgeving voor de bijstand hebben mensen van 57,5 jaar en ouder zonder sollicitatieplicht een lange vakantietermijn, namelijk 13 weken of 65 dagen. Die termijn werd in de WW gehanteerd en moet naar het oordeel van de Kamer ook weer in de WW worden opgenomen. De Kamer heeft daartoe een motie aangenomen.

Waarom is dit zo belangrijk? Het gaat om mensen die geen toegang meer hebben tot de arbeidsmarkt. Dit wordt door de gemeenten vastgesteld. Ik wijs erop dat de motie die mevrouw Van Leeuwen heeft ingediend in de Eerste Kamer, door de staatssecretaris is overgenomen. Daarmee is vastgesteld dat gemeenten de bevoegdheid hebben om ouderen die langer werkloos zijn en naar hun oordeel geen toegang meer hebben tot de arbeidsmarkt, vrijstelling te geven van de sollicitatieplicht. De regering heeft dit later in een veegwet vastgelegd waarbij wel het oordeel van de Kamer is gevolgd.

Stap twee is dat wij er nu voor zorgen dat dit ook in de WWB gebeurt. Daarom heb ik samen met de heer Bruls een amendement ingediend waarmee dit wordt geregeld.

Naar aanleiding van de vragen die mevrouw Smilde en ik hebben gesteld, heeft de minister laten weten dat hij er niets voor voelt om in de WW dezelfde bepaling op te nemen. Omdat dit moet worden geregeld bij ministeriele regeling, hebben wij aan de Kamer in een motie om een uitspraak gevraagd. De Kamer heeft die motie aangenomen. Wij beogen daarmee dat in de WW ook voor hen die geen sollicitatieplicht hebben en ouder zijn dan 57,5 jaar, die lange vakantieperiode wordt toegestaan. De minister heeft hierop geantwoord dat de WW helemaal geen individuele ontheffing kent. Ik wijs erop dat de Kamer in de motie-Smilde/Noormanden Uyl heeft uitgesproken dat het UVI de bevoegdheid heeft om iemand die actief vrijwilligerswerk verricht, ontheffing te verlenen van de sollicitatieplicht. De minister heeft toegezegd om dit per 1 april in een

traject in te zetten. Het is de bedoeling dat die regeling per 1 oktober door het hele land wordt uitgerold. Daarmee staat vast dat er in de WW wel degelijk sprake is van ontheffing van de individuele sollicitatieplicht onder voorwaarden. De motie met betrekking tot de periode van 65 dagen is daaraan gekoppeld. Er is dus helemaal niets dat zich verzet tegen het amendement dat de heer Bruls en ik hebben opgesteld.

Ik wil nu een opmerking maken over het amendement van de heer Weekers. Dit spreekt mij in beginsel aan, want ik denk dat je ook in de WWB mensen met een vermogen gelijk moet behandelen. Het is mij om het even of dit vermogen zit in een huis, een boot, een caravan, een auto, een woonwagen of een woonboot. Er zit hier wel een maar aan vast. Ik weet dat het lastig is om een vermogen vast te stellen dat in een woonwagen of woonboot zit, vooral ook omdat je er niet bent met het vaststellen van de economische marktwaarde. Het vrijmaken van een woonwagen op een kamp en het bepalen van de waarde ervan is ingewikkeld. Ditzelfde geldt voor een woonschip. Het feit dat dit ingewikkeld is, verzet zich echter niet tegen het principe dat je ervoor moet zorgen dat er een zodanige regeling wordt opgesteld dat daarmee rekening wordt gehouden. Het vermogen moet worden beschouwd bij het vaststellen van het recht op bijstand. Ik heb dus een zekere sympathie voor dit amendement en ik hoor graag de reactie van de staatssecretaris daarop.

Ik heb een amendement voorbereid op het onderdeel dat handelt over de WIK. Ik heb in de nota naar aanleiding van het verslag aan de staatssecretaris gevraagd om oog te hebben voor de problematiek die op dit moment speelt bij de uitvoering van de WIK. De effecten zijn soms draconisch. De huidige WIK-uitkering is eigenlijk een soort lening, een voorschot. Aan het einde van het jaar wordt gekeken welke eigen inkomsten de kunstenaar gedurende dat jaar had. Een kunstenaar heeft het recht om niet het hele jaar een WIK-uitkering te hebben en te zeggen: ik wil drie maanden geen uitkering, want dan geef ik een cursus en met de inkomsten daarvan kan ik mij bedruipen. Dit betekent dat een kunstenaar met een WIK-inkomen vaak een erg gemengd

inkomen heeft. Na afloop van het jaar stelt de gemeente vast hoe hoog de WIK-uitkering uiteindelijk was. Vervolgens moet de gemeente een jaaropgave maken van het verstrekte inkomen en de afdracht aan de belastingdienst. De kunstenaar heeft die opgave nodig, omdat hij over het deel van het jaar dat hij bijvoorbeeld les gaf, zelf aangifte moet doen bij de Belastingdienst. Hij moet de premie voor het ziekenfonds afdragen en heeft recht op zelfstandigenaftrek en aftrek voor onkosten. Nu blijkt dat in de WIK niet is voorzien in termijnen waarbinnen gemeenten die jaaropgave moeten verstrekken. Dit leidt ertoe dat WIK-kunstenaars soms pas twee of drie jaar later een definitieve vaststelling van hun inkomen krijgen, een belastingaanslag en de terugvordering van de gehele of een deel van de huursubsidie. Dit heeft WIK-kunstenaars tot faillissement en in de meest afschuwelijke omstandigheden gebracht. Een aantal gemeenten zegt gewoon: het is ons te ingewikkeld. Dit geldt bijvoorbeeld voor Enschede en Amsterdam. Zij hebben er de eerstkomende twee jaar geen tijd voor en doen het ook niet. Dit betekent dat de kunstenaar niet in staat is om een fatsoenlijke belastingaangifte te doen. Ik heb hier een overzicht van een belastingdeskundige die voor 200 kunstenaars de aangifte verzorgd. Hij zegt dat hij de meest schrijnende situaties tegenkomt. Als de staatssecretaris het op prijs stelt kan ik hem daarover nog wat larmoyante verhalen vertellen.

Het is waar dat de WIK wordt veranderd. Er is een voorstel daartoe bij de Kamer ingediend en daarin is de WIK-uitkering niet langer een lening, maar een uitkering. Dit kan in theorie een deel van het probleem oplossen. Dus zou het misschien niet nodig zijn om de bestaande wet zo aan te passen dat de gemeenten worden gedwongen om binnen de termijn van de Algemene wet bestuursrecht van acht weken, een beschikking af te geven en een jaaropgave te verstrekken. Dat is niet zo, want dit jaar is het vierde WIK-jaar. Dit betekent dat voor alle WIK-starters dit jaar zo'n beetje de WIK afloopt. Zij hebben geheid te maken met een gemengd inkomen. De groep mensen die een probleem heeft met gemeenten die niet doen wat ze moeten doen, neemt dit jaar dus enorm toe. Daarom staat mijn

fractie erop dat er een regeling in de WIK komt, op basis van de oude wet, die ervoor zorgt dat gemeenten na ommekomst van de inkomstengegevens van de kunstenaar – ik houd er rekening mee dat zij daar geen directe invloed op hebben – een termijn hebben van acht weken voor zowel een definitieve beschikking omtrent WIK-inkomsten, als een jaaropgave van de afgedragen premies, bijvoorbeeld voor het ziekenfonds. Zonder die opgave kunnen zij ook gewoon geen goede aangifte doen. Die acht weken komen overeen met de Algemene Wet Bestuursrecht. Het amendement is op dit moment nog in voorbereiding, want is technisch wat lastig. Wij zijn er echter wel uit, dus tijdens of na de vergadering zal ik het de staatssecretaris onderhands toestoppen.

Ik vraag de staatssecretaris om mensen in deze kwetsbare categorie, die echt proberen zo veel mogelijk op eigen houtje inkomsten te genereren om in combinatie met de WIK als zelfstandig kunstenaar te kunnen opereren, in de gelegenheid te stellen om een normale belastingaangifte te doen en niet meer te confronteren met naheffingen of rekeningen van de loonbelasting van een, twee of drie jaar daarvoor. Dat is echt onfatsoenlijk.

Eén zonnetje in de lucht: een kunstenaar in de gemeente Amsterdam nam geen genoegen met de naheffing en ging naar de rechter. De rechter sprak schande van de gemeente en schold de hele naheffing van de huursubsidie kwijt. Jammer genoeg zijn niet alle kunstenaars daarvan op de hoogte, maar ik vind ook niet dat dat zou moeten. Het veroorzaakt veel ellende, mensen steken zich in de schulden door te gaan lenen, alleen omdat de gemeenten het te veel werk en te lastig vinden en – zeggen ze – geen tijd hebben om hun werk te doen. Ik vind het niet correct en zal dit amendement dus indienen.

De heer **Bruls** (CDA): Uw verhaal is inderdaad wat technisch, maar spreekt mijn fractie op zich aan. Alleen, het argument van de overheid die er te lang over doet om een besluit te nemen of uit te voeren, kun je op elke uitkeringsrechtigde van toepassing verklaren. We weten dat er een herziening van de WIK aankomt. Waarom zouden

we het voor deze groep apart moeten regelen?

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): In de Algemene Bijstandswet zijn de termijnen vastgelegd, in de WIK niet. De WIK is een wat oude wet, van vier jaar geleden, en daarom is dit niet vastgelegd. Ter illustratie: de gemeenten Enschede en Haarlem verklaren onafhankelijk van elkaar dat de definitieve vaststelling van een bruto-WIK-uitkering plaats zal vinden respectievelijk 16 tot 18 maanden na afloop van het kalenderjaar waarin de WIK-uitkering werd verstrekt. Nou, ik pik dat niet en ik mag aannemen dat de staatssecretaris dat ook niet pikt.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Staatssecretaris **Rutte**: Mevrouw de voorzitter. Laat ik beginnen met de gemakkelijke amendementen. Het eerste is het amendement over de definitieve vaststelling van de WIK-uitkering. Een en ander wordt inderdaad allemaal geregeld in de voorgenomen wet inzake werk en inkomen kunstenaars (WWIK). Dat is althans het voorstel van de regering. Ik heb echter ook oog voor de argumenten van mevrouw Noorman. Het betreft punten die al op korte termijn van belang zijn. Ik heb geen goede redenen om tegen het amendement te zijn. Met andere woorden, ik zou goed kunnen leven met aanvaarding van dat amendement.

De heer **Bruls** (CDA): Er is nog geen amendement. De toelichting van mevrouw Noorman was ondanks de technische kant helder. Als de staatssecretaris toezeft om een verzoek van mevrouw Noorman-den Uyl over te nemen, dan weet ik in ieder geval wat wij procedureel met elkaar afspreken.

Staatssecretaris **Rutte**: Ik beschik over een nog niet ingediend amendement. Dat komt natuurlijk omdat ambtelijke ondersteuning wordt gegeven. Het stuk is ook in mijn dossier gestopt. Ik heb het verkeerd beoordeeld. Ik dacht namelijk dat het al was ingediend. Er wordt nog aan geschaafd. Laat ik het zo zeggen: mocht mevrouw Noorman besluiten om in lijn met haar betoog in eerste termijn een amendement met een dergelijke

inhoud in te dienen, dan kan ik mij goed voorstellen dat er in de Kamer steun voor is. Gezien de opmerkingen van de Kamer heb ik er geen moeite mee.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Het amendement dat op dit moment wordt voorbereid is het amendement waarin inzake de jaaropgave aansluiting wordt gezocht bij artikel 101 van Uitvoeringsregeling loonbelasting 2001. Daarbij wordt een termijn van een maand gehanteerd. Die maand wordt vervolgens afgestemd op het moment waarop de belastingplichtige de gemeente de gegevens heeft verstrekt. Vervolgens zal de gemeente de gelegenheid hebben om gedurende acht weken een jaaropgave te verstrekken. Ik vind dat nog wel chic. Daarom komt er straks een iets gewijzigd amendement. Ik ben bereid tot technisch overleg.

Staatssecretaris **Rutte**: Aan de ambtelijke kant breekt geen paniek uit bij uw woorden. Ik ga er dus van uit dat het ook technisch allemaal goed kan.

Voorzitter. Het amendement van de heer Weekers over de woonwagens heeft gisteren zelfs publiciteit gekregen. Aan dit amendement zitten wat lastige haken en ogen. Je brengt daarmee namelijk al na vijf maanden een redelijk fundamentele wijziging aan. Daarnaast zit je met het hele punt van de rechtszekerheid als je het van toepassing wilt verklaren op mensen die al in zo'n woonwagen of op zo'n woonboot wonen. Dat moeten wij wel meewegen. Alles overziende meen ik dat de bezwaren niet zo groot zijn dat ik moeite zou hebben met het amendement. In gewoon Nederlands zeg ik dat ik er geen moeite mee zou hebben als het amendement zou worden aangenomen.

Goed moet worden gekeken naar de termijn waarop alle herbeoordelingen hebben plaatsgevonden. Ik kan mij voorstellen dat dit uiterlijk 1 januari 2006 gebeurt in plaats van 1 januari 2005. De reden daarvoor is dat alle wagens en boten opnieuw moeten worden getaxeerd. Dat kost tijd. Een en ander sluit nog steeds aan bij de systematiek van de WWB. Daarin wordt gesteld dat de verordeningen allemaal in 2005 moeten zijn uitgevaardigd, maar dat de herbeoordelingen van alle bestanden moeten plaatsvinden voor

1 januari 2006. Wij blijven dan ook binnen de timing van de genoemde wet.

De tweede uitspraak die in het amendement wordt gedaan komt niet terug in de toelichting. Misschien kunnen wij het daarom nog even redactioneel bekijken, voordat het in definitieve vorm in stemming komt. Hoewel, er staat nu dat de waarde wordt vastgesteld. Dat zou er op neerkomen dat er gewoon een taxatie moet plaatsvinden. Om die reden kan de zin wel blijven staan. Ik neem de laatste opmerking dan ook terug. Het zou tóch kunnen zoals het er nu staat.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): In eerste termijn heb ik aangegeven dat er wel wat aarzeling is over de vaststelling van de waarde van de taxatie. De staatssecretaris zegt dat dit probleem wordt opgelost doordat de taxatie onafhankelijk wordt verricht.

Staatssecretaris **Rutte**: Die taxatie moet plaatsvinden, omdat je hierbij niet kunt aansluiten bij de OZB-waarde. Van de OZB wil mijn partij overigens af, maar dat is een ander debat. De wagens en boten hebben niet zo'n waarde. Daarom moet echt een taxatie plaatsvinden. Er zijn instanties die woonwagens kunnen taxeren. Anders zou niemand zo'n ding kunnen verkopen! Het kost echter tijd. Stel dat je er 100 hebt staan in je gemeente, dan is het handig om er vanaf nu tijd voor te nemen. De gemeenten hebben dan na de goedkeuring door de Eerste Kamer zo'n anderhalf jaar de tijd, voordat de regel daadwerkelijk wordt gehanteerd. Ik vind dat heel redelijk. Wij hebben dit punt niet bewust uit het wetsvoorstel gelaten. De rechtszekerheid geldt voor mensen die er nu in wonen. De argumenten van de heer Weekers vind ik echter ook overtuigend. Waarom zou je zo'n groot onderscheid maken met mensen die in een huis wonen? Ik heb er dan ook geen moeite mee als het amendement wordt aangenomen.

De vakantieduur is een lastiger punt, waarmee ik niet zomaar akkoord wil gaan. Ik realiseer mij overigens wel dat de fractie van mevrouw Noorman en die van de mede-indiener samen kunnen rekenen op een ruime meerderheid in de Kamer. Wij zijn evenwel nog niet bij de stemmingen; wij hebben nog de

kans elkaar te overtuigen. Met het amendement wordt beoogd mensen van 57,5 jaar en ouder met een bijstandsuitkering – het betreft mensen die individueel ontheven zijn van de arbeidsverplichting – recht te geven op een vakantieperiode van dertien weken. In de WWB geldt een periode van maximaal vier weken. In de techniek was het niet duidelijk uitgewerkt. Daarom heeft het onderwerp een plek gekregen in het voorstel voor de veegwet. In de nieuwe bijstandswet kan alleen nog op individuele gronden ontheffing van de sollicitatieverplichting worden verleend. De categoriale ontheffing is eruit. Dat vind ik overigens ook het kardinale verschil met de WW. Ik verwijs naar de brief van minister De Geus aan de Kamer. Hij vermeldt daarin nog eens en terecht dat in de WW slechts sprake kan zijn van categoriale vrijstellingen van de verplichtingen gericht op arbeidsinpassing. Hij schrijft dit in verband met de uitvoering van de motie-Noorman-den Uyl/Smilde. Dit is een eerste belangrijk verschil met de Wet werk en bijstand, waarin de categoriale ontheffing niet zit. Men kan zeggen dat ik in de Eerste Kamer iets heb gezegd over de positie van ouderen en hun verhouding tot de arbeidsmarkt. Dat heb ik inderdaad gedaan, maar in mijn betoog heb ik heel nadrukkelijk een verband gelegd tussen de huidige arbeidsmarkt, waarop helaas vaak nog te weinig ruimte wordt geboden voor herintreding van ouderen, en het probleem dat wij op redelijke korte termijn op ons zien afkomen, namelijk een structureel tekort aan mensen op de arbeidsmarkt. Daardoor zouden ouderen veel minder lastig dan nu een plek moeten kunnen verwerven op die arbeidsmarkt. Door mijn opmerking wek ik misschien de indruk dat ik via een soort achterdeur toch probeer een categoriale regeling in het leven te roepen. Dat is zeker niet het geval. In reactie op de motie van mevrouw Van Leeuwen heb ik in de Eerste Kamer alleen gezegd dat je de komende paar jaar met de moeilijke arbeidsmarkt niet eindeloos aan mensen moet blijven duwen en trekken. Je weet immers dat het vanwege die arbeidsmarkt toch heel lastig is. Nogmaals, over een paar jaar verandert de situatie. Ik heb nóg een kanttekening bij het amendement en die betreft rechterlijke uitspraken. Ik doel onder

meer op een uitspraak van 13 januari 2000 van de rechtbank in Maastricht en die van de rechtbank van Den Haag van 22 augustus 2001. In de uitspraken wordt verwezen naar artikel 1 van de Grondwet. Er blijken eigenlijk geen redelijke en objectieve gronden te zijn om het in het amendement aangegeven onderscheid naar leeftijd te rechtvaardigen. Jongeren die zich in dezelfde omstandigheden bevinden, zoals arbeidsongeschikten, zouden in die zin recht hebben op eenzelfde mogelijkheid tot verblijf in het buitenland. Aanneming van het amendement zou ertoe leiden dat mensen uit alle leeftijdscategorieën die langdurig of kortstondig zijn vrijgesteld van arbeidsverplichting het recht krijgen om dertien weken in het buitenland te verblijven. Dat kan het gevolg zijn van de rechterlijke uitspraken.

Alle kanttekeningen plaats ik in de volgende context. De Wet werk en bijstand gaat uit van het territorialiteitsbeginsel en het loslaten van de leeftijd. Dat geldt überhaupt voor het begrip "bijstand" sinds Klompé. Ik zeg dat nadrukkelijk tegen de heer Bruls, die daarop in feite preludeerde. Hij vroeg waarom wij niet iedereen vanaf 20 jaar die individueel is ontheven van een sollicitatieverplichting de mogelijkheid geven dertien weken naar het buitenland te gaan. Mijnheer Bruls, dan heeft u naar mijn mening definitief het territorialiteitsbeginsel in de bijstand losgelaten. Ik kan mij dan voorstellen dat u in de toekomst ook geen bezwaar meer hebt tegen het verlenen van bijzondere bijstand voor tickets naar Marokko of voor het ophalen van kinderen in Venezuela. Zo zijn er nog wel wat casussen recentelijk voorbijgekomen. Ik heb u toen zeer geprofileerd in de media gehoord, ook hier in de Kamer. U was toen een groot verdediger van het territorialiteitsbeginsel, maar ik merk dat u daar op dit moment anders over denkt. Tot slot vind ik dat het op deze manier buitengewoon lastig wordt om een doelmatige controle op het recht op bijstand te houden. Dat is dus een laatste reden waarom ik vind dat wij dat niet moeten doen. Het gaat om individuele ontheffingen die ook volgens de wet regelmatig opnieuw moeten worden bekeken. Los van mijn uitspraak in de Eerste Kamer, die alleen voor de komende paar jaar in de huidige arbeidsmarktcontext

gold, is de structurele situatie dat iedereen die individueel is ontheven van de arbeidsverplichting, met regelmaat opnieuw onder de loep moet worden genomen om na te gaan of de omstandigheden gewijzigd zijn waardoor de arbeidsverplichting weer wel kan worden opgelegd. Dat wordt allemaal veel lastiger als wij mensen de kans geven om een kwart van het jaar in het buitenland te verblijven. De andere twee amendementen lijken mij verrijkingen, maar dit lijkt mij echt een verslechtering. Het brengt ook een grote juridische kwetsbaarheid met zich.

De heer **Bruls** (CDA): Ik ben blij dat de staatssecretaris goed volgt wat Kamerleden in de media en in de Kamer zeggen. Daar sta ik ook achter. Ik vind zijn argumenten echter niet overtuigend. Als je er zo beducht voor bent dat mensen die je van de arbeidsplicht hebt vrijgesteld, een periode van het jaar in het buitenland zijn, dan zou dat ervoor pleiten om de regels ook voor alle 65-plussers aan te passen. Ik heb ervoor gepleit om daarin wat ruimer te zijn, want dat is de meest logische insteek. Dan ben je ook de jurisprudentie voor die de staatssecretaris verwacht. Gemeenten hebben die mensen om een bepaalde reden vrijgesteld; daarover zullen zij goed hebben nagedacht. De kernvraag is hoe redelijk het is om mensen die van de arbeidsplicht zijn vrijgesteld, te blijven achtervolgen met beperkingen die wij bij WW'ers en 65-plussers niet toepassen.

Staatssecretaris **Rutte**: Dat is interessant. In de WW is alleen sprake van categoriale ontheffingen, maar het aantal daarvan is minimaal. Het gaat dan om werknemers van 64 jaar en ouder op de eerste dag van hun werkloosheid, alsmede om de werknemers van 57,5 jaar of ouder die onder het Besluit vrijstelling verplichtingen WW waren vrijgesteld van een sollicitatieplicht en door de overgangsregeling in de Regeling vrijstelling verplichtingen WW deze vrijstelling behouden. Dat laatste is dus een uitstervende groep. Dat betekent dat zich in de continue situatie in de WW uitsluitend categoriale ontheffingen voordoen, met name beperkt tot de groep van 64 jaar en ouder. Het territorialiteitsbeginsel ligt ook wat anders bij iemand van 65 jaar of ouder, want

die hoeft niet meer te werken en die heeft geen sollicitatieplicht meer. Wij praten dan over een kleine groep met aanvullende bijstand op een onvolledige AOW-uitkering. Op dit moment is de omvang van die groep beperkt, maar die zal de komende jaren enigszins toenemen. Deze groep bevindt zich in een geheel andere situatie, omdat het om 65-plussers gaat die vanwege hun leeftijd categoriaal ontheven zijn van de sollicitatieplicht. Of wil het CDA voorstellen om de sollicitatieplicht ook voor 65-plussers door te trekken?

De heer **Bruls** (CDA): De staatssecretaris kan proberen om karikaturen van CDA-voorstellen te maken, maar hij is zelf niet consequent. Je kunt niet blijven volhouden dat iemand van 66 fundamenteel anders in elkaar zit dan iemand van 64 vanwege het feit dat wij een administratieve grens hanteren. Ik pleit er niet voor om die grens op te heffen, want daaraan zijn veel zaken gekoppeld. Je moet wel consequent durven zijn. Tussen al die mensen in verschillende situaties is de verbindende schakel, dat zij allemaal ontheven zijn van de arbeidsverplichting. Het is dan niet redelijk om tegen de een te zeggen dat hij een kortere periode in het buitenland mag verblijven dan de ander. Dat staat ook in het amendement. De staatssecretaris mag mijn opmerking, dat je het zelfs breder kunt zien dan de groep van 57,5 jaar en ouder, even parkeren. Het amendement ligt er zoals het er ligt. Persoonlijk zeg ik evenwel: als je het principieel bekijkt, gaat het alleen om de ontheffing van de arbeidsverplichting. Dat is het essentiële kenmerk waarop je de vakantieduur beoordeelt.

Staatssecretaris **Rutte**: Ik ben het met de heer Bruls eens dat het flauw van mij is om dat grapje door te trekken. Feit is echter dat er een groot verschil is tussen iemand van 65-plus en iemand van 65-min, simpelweg omdat de eerste niet meer behoeft te solliciteren. Dat is bij de eerste groep een categoriale ontheffing. Iemand van onder de 65 is er ingevolgd de WW en de WWB aan gehouden om er alles aan te doen om uit de situatie van uitkeringsafhankelijkheid te komen. In het geval van de WWB kunnen daar individuele ontheffingen zijn. Die individuele ontheffingen

moeten echter met een zekere regelmaat opnieuw getoetst worden. Dat wordt allemaal lastiger als iemand dertien weken in het buitenland zit. Bovendien zal iemand die een kwart van het jaar of meer in het buitenland is, een heel andere houding hebben ten opzichte van de Nederlandse samenleving, de arbeidsmarkt en zijn verplichtingen hier dan iemand die maar vier weken vakantie heeft. Wij moeten gewoon erkennen dat dat anders is. Ik ben blij dat de heer Bruls zegt dat ik zijn opmerking in eerste termijn over de groep van 50 tot 60 jaar maar even moet vergeten. Nu wij het daarover eens zijn, kom ik evenwel terug op de rechterlijke uitspraken uit 2000 en 2001 die volgens de ambtenaren van het ministerie van SZW met wie ik het genoeg heb samen te werken, het opnieuw in de wet opnemen van zo'n leeftijdsgrens kwetsbaar maken. Die leeftijdsgrens zal dan waarschijnlijk rechtens geen waarde blijken te hebben met als gevolg dat iedereen vanaf 18 jaar die individueel is ontheven van de arbeidsverplichting, dertien weken per jaar met vakantie kan en zich mentaal in een heel andere setting bevindt dan iemand die in Nederland aan de slag moet komen.

De heer **Bruls** (CDA): Ik houd mij aanbevolen voor die jurisprudentie.

Staatssecretaris **Rutte**: Dan zal ik u die doen toekomen.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Ik wil hier nog een paar opmerkingen over maken. De staatssecretaris zegt dat de ontheffing van de arbeidsverplichting in de WW alleen categoriaal is en dat mensen van 57,5 jaar en ouder daarom niet langer vakantie mogen genieten. Toen mijn kinderen klein waren, deden zij een doek over hun hoofd en dachten zij dat niemand hen meer zag. Ik krijg hier een associatie mee, nu de staatssecretaris weer weigert om de door de Kamer aangenomen motie-Smilde/Noorman-den Uyl onder ogen te zien. Daarin is bepaald dat iemand van 57,5 jaar op individuele grond vrijstelling van de sollicitatieverplichting kan krijgen, als hij of zij bijvoorbeeld vrijwilligerswerk doet. Dat is geen categoriale ontheffing, maar een ontheffing die op individuele basis verstrekt wordt en geijkt is op de omstandigheden, geschiedenis en de achtergrond van

zo iemand. Die motie ligt er en daar wordt op dit moment uitvoering aan gegeven door de minister. Het gaat dus niet aan om nu met oude koeien uit de sloot als argumenten aan te komen.

Verder is het flauwekul dat de toetsing moeilijker zou zijn, als mensen 65 dagen vakantie hebben. Die termijn geldt nu namelijk ook en er wordt gewoon getoetst en er vinden ook hercontroles plaats. Sterker nog, die hercontroles zijn in oude wet strikter voorgeschreven dan in de huidige WWB. Er bestaat ook geen enkel misverstand over hoe die plaatsvinden. Als de staatssecretaris er behoefte aan heeft, kan ik hem er wel een paar voorbeelden van geven hoe de sociale dienst het doet. En de sociale dienst doet het echt; er wordt maandagochtend om negen uur meteen gekeken of je er weer bent.

Mijn laatste opmerking betreft de leeftijd. Op dit moment is het geldende wetgeving en dat was het ook. Er is volgens mij ook geen reden waarom de staande wetgeving niet houdbaar zou zijn. Ik wijs er wel op dat er een wetsvoorstel bij de Kamer ligt waarin de leeftijdstoets in alle socialezekerheidswetten tegen het licht gehouden wordt. Mocht bij de behandeling daarvan blijken dat er een andere leeftijd moet gelden, dan lijkt het mij een goede zaak om een en ander integraal te regelen. Er is dus geen enkel argument om het amendement ter zake op dit moment niet te ondersteunen, want de bestaande procedure wordt gewoon gehandhaafd. Ik moet dan ook zeggen dat ik niet erg onder de indruk ben van de kwaliteit van het hoofddoekje dat de staatssecretaris over zijn hoofd heeft gedaan.

Staatssecretaris **Rutte**: Maar het staat wel mooi!

Ik zal nog even op de vragen ingaan. Ik begin met het punt van de WW en de motie van de leden Smilde en Noorman-den Uyl. Minister De Geus geeft daar uitvoering aan en hij heeft de Kamer daarover geïnformeerd in een brief. Het gaat om een link met vrijwilligerswerk. Met behulp van een pilot wordt gekeken of die motie uitvoerbaar is. Daarvoor geldt hetzelfde juridische risico als het gaat om de leeftijdsgrens van 57,5 jaar. Nogmaals, ik zal ervoor zorgen dat de Kamer die jurisprudentie zo snel mogelijk krijgt. Ik zal meteen even reageren op die opmerking

over de leeftijdsgrens. Als ik kijk naar die uitspraken uit 2000 en 2001, dan denk ik dat wij hiermee een behoorlijke kwetsbaarheid inbouwen. Dan kom ik bij de Wet werk en bijstand in verhouding tot de ABW. De ABW was vrij strikt over de manier waarop na dertien weken werd getoetst. Ik maak daar twee kanttekeningen bij. Het is nogal logisch dat wij dat uit de WWB hebben gehaald, want wij wilden die termijn van dertien weken niet meer, behalve voor de groep 65-plussers. Dan hoeft je ook niet al die ingewikkelde dingen op te nemen over de manier waarop je die herbeoordelingen moet doen.

Dan ga ik nog even in op de mensen jonger dan 65 jaar die door dit amendement na een individuele ontheffing van de arbeidsverplichting dertien weken met vakantie kunnen gaan. Laat ik het op mijzelf betrekken. Stel dat ik van buitenlandse afkomst ben en dat men mij zou vertellen dat ik niet meer aan de slag kan komen. Dan hoeft ik niet meer te solliciteren en mag ik dertien weken per jaar naar het buitenland. Als de situatie op de arbeidsmarkt echter verandert, is de kans dat ik weer aan het werk ga veel geringer dan wanneer ik volledig geëngageerd ben gebleven in de Nederlandse samenleving. Daarmee is er toch een verschil tussen individuele ontheffingen van de arbeidsmarktverplichting en categoriale ontheffingen, zeker in de context van deze wet. Ik vraag de Kamer om het amendement desnoods even boven de markt te laten hangen en de wet één of anderhalf jaar een kans te geven. Dan kunnen wij in de tweede helft van volgend jaar nog eens nagaan of wij hier echt iets onredelijks doen. Dan ben ik ook niet moeilijk. Dan zeg ik ook dat het maar zo moet. Op dit moment zie ik, los van de juridische bezwaren, echt grote bezwaren, vooral in mentaal opzicht.

Dan ga ik in op de vraag over de maximale termijn voor de aanvraag van de langdurigheidstoelage. Onze conclusie is dat het voor de uitvoering geen probleem is en dat het een vrij fundamentele wijziging van de betreffende artikelen in de wet zou betreffen om het anders te omschrijven. Op zichzelf heeft het Kamerlid Bruls gelijk als hij zegt dat het bij de jaarlijkse aanvraag goed gaat, maar dat er bij een niet-jaarlijkse aanvraag op grond van de wet na drie jaar, of theoretisch nog

langer, een beroep kan worden gedaan. Op zichzelf is daar natuurlijk niets mis mee, tenzij wij zeggen dat het alleen in dat kalenderjaar over dat kalenderjaar zou mogen. Het enige probleem daarvan is dat wij het niet-gebruik extra stimuleren. Mijn conclusie is dat wij het maar zo moeten laten als het nu is. Er kan inderdaad iemand zijn die na tien of vijftien jaar zegt dat hij nog recht heeft op een langdurigheidstoelage, maar dan gaat het echt om kleine aantallen. Het is een hoop juridisch gedoe om dat allemaal dicht regelen. Dan is er gevraagd of er nog meer veegwetten komen. Wat ons betreft is dit het. Eigenlijk valt het nog wel mee, dacht ik zo. Ik was eigenlijk wel blij met deze beperkte veegwet. Uiteraard komen de inhoudelijke wijzigingen in de komende tijd nog gewoon voorbij, hoewel wij op dit moment niet op inhoudelijke wijzigingen aan het studeren zijn. Er ligt natuurlijk nog wel een wetsvoorstel voor de chronisch zieken. Dan kom ik bij de vraag van de heer Bruls over de eigen huizen. Ik merk op dat het in de oude wet 60.000 gulden was en dat het in de nieuwe wet 45.000 euro is geworden. Het is dus al behoorlijk gestegen, van 60.000 gulden tot ongeveer 100.000 gulden. Nu was dat bedrag van 60.000 gulden natuurlijk al jaren niet geïndexeerd.

Fijn dat de heer Bruls het eens is met de conclusie over de beslagvrije voet. De vraag resteert of het expliciet in deze wet moet worden geregeld. Ik verzoek de Kamer dat niet na te streven, omdat hier een samenspel geldt van de Wet werk en bijstand met het BW. Eigenlijk is dat wel vergelijkbaar met de situatie waarin de AWB samenliep met het BW. Ik moet er gewoon voor zorgen dat het bij de uitvoering helder is. Ik zal checken of het bij de uitvoering tot vragen leidt en zal er eventueel in een van de verzamelbrieven expliciet aandacht voor vragen.

De heer **Weekers** (VVD): Voorzitter. Ik dank uiteraard de staatssecretaris voor het antwoord en voor de welwillendheid waarmee hij mijn amendement benadert. Ik kan mij voorstellen dat een halfjaar voor gemeenten wat kort is, indien zij een hertaxatie of taxatie moeten laten uitvoeren van een woonwagengedrag. Ik zal de toelichting op het amendement veranderen in die zin dat de laatste zinsnede ervan

komt te luiden: denkt de indiener aan 1 januari 2006 als datum van inwerkingtreding. Dan heeft iedereen voldoende kans om hierop vooruit te lopen. Ik ga ervan uit dat de staatssecretaris vervolgens in het Koninklijk Besluit regelt dat het ook per 1 januari 2006 daadwerkelijk in werking treedt. In wezen is daarmee dan dit punt afgehandeld, zeker omdat ik van de collega's hier aan tafel begrijp dat het amendement zal worden ondersteund, waarvoor dank. Het amendement van mevrouw Noorman over de jaaropgave in het kader van de WIK hebben wij nog niet gezien, maar de staatssecretaris was kort in zijn beantwoording. Het stuit blijkbaar niet op grote politieke of technische bezwaren. Het betoog van mevrouw Noorman sprak mij wel aan. Ik neem aan dat wanneer er straks iets uit komt rollen, dit ook zal kunnen rekenen op de steun van de VVD-fractie, want ook wij vinden dat mensen rechtszekerheid moet worden geboden en dat een gemeente zich niet de vrijheid kan permitteren om de zaak nog een jaar of anderhalf jaar in de onderste la te laten liggen nadat alle gegevens aan haar zijn overgelegd. Dat kan zeker niet gezien de gevolgen daarvan. Dat amendement kan dus op onze steun rekenen.

Niet op onze steun kan rekenen het amendement van mevrouw Noorman en de heer Bruls. Dat zal mevrouw Noorman niet verbazen, want de VVD-fractie heeft ook al gestemd tegen de moties van mevrouw Smilde en mevrouw Noorman over de WW. Toen steunden wij al de lijn van het kabinet dat wij ook in de WW af moeten van de categoriale ontheffing voor mensen van 57,5 jaar en ouder. De regeling over het vrijwilligerswerk klinkt bijzonder sympathiek, maar daarmee haal je volgens mij heel wat overhoop en haal je heel wat binnen wat uiteindelijk kan leiden tot behoorlijk wat oneigenlijk gebruik en misbruik. Juist ook om die reden heeft minister De Geus gezegd dat hij eerst met een experiment wil gaan werken. Laten wij de resultaten daarvan maar eens afwachten. Wanneer het in het kader van de Wet werk en bijstand over vrijwilligerswerk gaat, kan dit ook worden gezien in de sfeer van toeleiding tot de arbeidsmarkt of in de sfeer van participeren in de samenleving. Laten wij op dat punt de gemeenten in elk geval niets extra's voorschrij-

ven. Indien ik niet al van tevoren overtuigd was, zou ik wel overtuigd zijn geraakt door de woorden van de staatssecretaris over rechterlijke uitspraken in het kader van leeftijdsdiscriminatie. Het zijn nog vrij recente uitspraken op grond van artikel 1 van de Grondwet. Ik wil ook nog op wat anders wijzen. Wij hebben in deze Kamer een halfjaar geleden een Wet leeftijdsdiscriminatie bij arbeid aangenomen die op 1 mei jongstleden in werking is getreden. Met ondergetekende was collega Bussemaker van de Partij van de Arbeid een fel pleitbezorger van het elimineren van leeftijdsgrenzen in wat voor wetgeving dan ook. In de Wet op de leeftijdsdiscriminatie bij arbeid staat dat slechts de leeftijd van 65 jaar voor alle regelingen als objectief gerechtvaardigd wordt beschouwd. Voor het overige moet per regeling worden nagegaan waarom een bepaalde leeftijdsgrens is vastgesteld en of die grens objectief te rechtvaardigen is. De motie, die tegen de zin van de VVD-fractie is aangenomen, mag er niet toe leiden dat iedereen van 57,5 jaar en ouder wordt afgeschreven voor de arbeidsmarkt. Dat signaal wordt hiermee wel afgegeven, maar dat wil er bij de VVD-fractie niet in. Als je de grens van 57,5 jaar loslaat en vervolgens consequent doorredeneert, kom je terecht bij het criterium of er ontheffing is verleend om te solliciteren. Dat ben ik eens met de heer Bruls, maar vervolgens ben ik het weer met de staatssecretaris eens die zegt dat op deze manier het territorialiteitsbeginsel wordt losgelaten. In wezen wordt op die manier de bijstandsuitkering voor een belangrijk deel van het jaar exportabel gemaakt. Op grond van internationale afspraken is dat al geregeld voor een aantal uitkeringen, maar een belangrijke uitzondering wordt gevormd door het sociale vangnet van de bijstand en de toeslagenwet. Ik wil in ieder geval niet de weg opgaan dat een bijstandsuitkering voor enige tijd exportabel wordt gemaakt. Als je allerlei voordelen gaat verbinden aan de ontheffing van de sollicitatieplicht en vervolgens gedurende een bepaalde periode de uitkering exportabel maakt, vrees ik dat er een enorme druk ontstaat op gemeenten om maar individuele ontheffingen te verlenen. Ik denk dat wij op die manier het paard achter

de wagen spannen. Ik hoop dat al deze argumenten de indieners van het amendement tot nadenken stemmen. Een wijziging van de wet in de door de indieners bedoelde zin lijkt mij in ieder geval geen goede zaak.

De heer Bruls heeft enkele opmerkingen gemaakt over het vrijgelaten bedrag dat in de woning mag zitten. De staatssecretaris heeft gelijk dat dat bedrag behoorlijk is opgeschroefd na inwerkingtreden van de WWB. Toch zeg ik de heer Bruls na dat het aanbeveling verdient om na te gaan in hoeverre dit problemen oplevert. Daarbij wil ik dan ook betrekken de modernisering van ons stelsel van sociale zekerheid. Door het schrappen van de vervolguitkering RWW en het versoberen van tal van andere regelingen, zullen mensen sneller aangewezen zijn op de bijstand. Ik kan mij voorstellen dat je in dat licht de regeling met betrekking tot de eigen woning en de bijstand nog even nader beziet. Dat hoeft wat mij betreft niet voor het zomerreces te gebeuren, maar het zou goed zijn als de staatssecretaris vóór de behandeling van de begroting van SZW met een korte evaluatie van deze kwestie komt, overigens zonder de systematiek van de WWB als zodanig op de helling te zetten.

De heer **Bruls** (CDA): Voorzitter. Ik sluit mij aan bij de slotopmerking van de heer Weekers over het eigen vermogen en woningbezit. Het lijkt mij goed als de staatssecretaris eens op een rij zet wat de gevolgen zijn geweest van het feit dat die grens jarenlang niet opgehoogd is, zeker niet in vergelijking met de ontwikkeling van de gemiddelde huizenprijzen. De toevoeging van de heer Weekers, namelijk om daarbij ook de modernisering c.q. wijziging van de sociale zekerheid te betrekken, ondersteun ik, want dan weten wij in ieder geval waar wij het over hebben. Ook hier geldt dat individuele gevallen inderdaad heel schrijnend kunnen zijn, maar dat wij niet weten of er sprake is van een fundamenteel en grootschalig probleem onder uitkeringsgerechtigden. Vertrouwend op het antwoord van de staatssecretaris zal ik op dit moment afzien van het indienen van een motie hierover. Ik ben het eens met de manier waarop de staatssecretaris wil omgaan met de beslagvrije voet. Ik

vind het een goede zaak dat hij dit nog eens wil communiceren met de gemeenten. Hij heeft echter geen afdoende antwoord gegeven op de juridische onvolkomenheden die ik heb geconstateerd, maar misschien heb ik mij daarover niet duidelijk genoeg uitgesproken. Het lijkt mij toch van belang om als je je beroept op een artikel, dat artikel wel van toepassing is. Je kunt het wel eens zijn over de uitleg van een wet en daarover brieven schrijven, maar je kunt volgens mij wachten op de dag dat iemand een procedure aanspant en een rechter er anders over blijkt te denken omdat in de wet inderdaad iets anders staat. Laten wij het vooralsnog maar bij de brief laten, wellicht kan het verhaal van de langdurigheidstoelage daarin worden meegenomen. Op dit moment zal het niet zo'n vaart lopen, maar als wij drie jaar verder zijn en er een omvangrijk niet-gebruik blijkt te zijn geweest van die langdurigheidstoelage, zullen mensen met terugwerkende kracht een aanvraag indienen. Ik voorspel dat dan ook vanuit de Kamer de wens zal komen om dat keurig te regelen door een termijn te stellen, omdat wij dat toch niet zo hadden bedoeld.

Over het amendement van mevrouw Noorman en mijzelf is al het nodige gewisseld. Ik houd mij aanbevolen voor jurisprudentie. Ik onderschrijf de suggestie van mevrouw Noorman om het te koppelen aan de andere wetgeving waarbij ook gekeken wordt naar de positie van leeftijd-dagen. Dat kan een overweging zijn om nog maar even met dit amendement te wachten. De argumenten die ik tot nu toe heb gehoord, hebben mij in ieder geval niet overtuigd. Sterker nog, ik zou eerder nog een ander amendement indienen om de leeftijd dan maar helemaal los te laten. Men zal hebben begrepen dat dit op dit moment niet mijn ultieme doel is, maar ik vind wel dat wij consequent moeten zijn. Als de meerderheid van de Kamer, overigens met respect voor de minderheid, bij de WW een bepaald doel heeft beoogd, dan moeten wij in de richting van de mensen in de bijstand dezelfde gedragslijn hanteren. Ik ben zeer gevoelig voor het territorialiteitsbeginsel en ben verheugd dat de staatssecretaris dat ook is. Dat geeft de heer Weekers en mij weer moed om op andere momenten en punten met dat beginsel te komen, maar ik vind het

eerlijk gezegd redelijk ver gezocht. Individuele ontheffing zal toch niet zo'n grote vlucht nemen en zal overigens lang niet altijd om mensen gaan die vanuit andere landen naar Nederland zijn gekomen. Als je dat dan afzet tegenover het onbegrip over deze maatregel, dan zou ik de staatssecretaris dat nog weleens een keer willen voorhouden!

Mevrouw Noorman-den Uyl (PvdA): Ik vind het heel plezierig dat de staatssecretaris het amendement over de WIK in beginsel positief benadert. Wij zullen nog even naar de techniek kijken, als het maar duidelijk is dat de wereld echt anders in elkaar steekt dan veel gemeenten denken en dat aan WIK'ers recht moet worden gedaan!

In eerste termijn heb ik al aangegeven dat ik een zekere sympathie heb voor het amendement van de heer Weekers. Ook ik vind dat wij moeten proberen om zo eerlijk mogelijk om te gaan met mensen die een beroep doen op de bijstand en daarbij hoort ook dat vermogens zo vergelijkbaar mogelijk moeten worden gemaakt. Die opzet steun ik in ieder geval. De argumenten van de staatssecretaris tegen het amendement dat ik samen met de heer Bruls heb ingediend, hebben mij niet overtuigd. Hij wijst in de eerste plaats op het territorialiteitsprincipe en de mate waarin mensen gebruik maken van de vakantieverblijfsstelling om in het buitenland te verblijven. Dit is in de regel beslist niet in overwegende mate het geval. Je moet daarbij ook denken aan een verblijf van twee maanden bij een zieke dochter elders in het land of op de camping. Met een bijstandsuitkering mag je immers niet buiten de gemeentegrenzen verblijven. Deze termijnen zijn dus ook nodig om elders in het land te kunnen verblijven als je een sollicitatieverblijfsstelling hebt. Daarmee vervalt een deel van de argumentatie van de staatssecretaris. Overigens sluit ik mij aan bij de argumenten die de heer Bruls over de territorialiteit heeft aangevoerd.

Over de opmerking dat hier geen sprake zou zijn van categoriale vrijstelling, maar van individuele vrijstelling, heb ik in een interruptie al gezegd dat dit zich naar mijn mening hiertegen op geen enkele manier verzet.

De huidige wet kent deze leeftijdsgrens al. Daarom verzet niets zich ertegen om die te wijzigen. Het

wetsvoorstel is nog niet eens behandeld en ik vind het op zich een keurige werkwijze om alle leeftijdsgrenzen in de Bijstandswet gelijk te trekken. Dit geldt bijvoorbeeld voor het recht op bijstand op 18- of 21-jarige leeftijd en de hoogte van de bijstand van een 20-jarige. Dan hebben wij het echter over alles en niet alleen over dit onderdeel. Dit is dan ook geen reden om op dit moment een wijziging aan te brengen als er in wezen niets anders te doen staat dan het handhaven van de huidige regeling. Het spreekt vanzelf dat wij dit amendement handhaven.

Staatssecretaris Rutte: Mevrouw de voorzitter. Ik stel vast dat wij elkaar vergaand naderen op een punt na. Ik zal bevorderen dat in de verzamelbrief aan de gemeenten iets komt te staan over de beslagvrije voet en over de langdurigheidstoelage naar aanleiding van de suggesties van de heer Bruls.

Ik zeg toe dat ik na de zomer aan de Kamer een korte notitie zal toesturen over de vrijlating van de eigen woning. Ik zal mij hierbij baseren op de bestaande informatiestromen; ik zal de gemeenten dus niet om nieuwe informatie vragen. Uit de bestaande informatie kunnen wij volgens mij veel gegevens putten. Ik neem aan dat het niet uw bedoeling is om het gehele eigen bezit in het kader van de bijstand tegen het licht te houden, maar om de ontwikkeling van de huizenprijzen in relatie tot de bijstand te kunnen volgen.

Het eerste amendement van mevrouw Noorman bevat nog een paar technische knelpuntjes, maar over de strekking zijn wij het eens. Ik stel voor dat er nog even technisch overleg zal volgen opdat het amendement een vorm krijgt die houdbaar is.

Blijft over het amendement over de vakantieperiode. In de WWB is die periode vier weken. Wij moeten dit nu wijzigen, omdat dit in relatie tot de vakantie technisch goed moet worden geregeld. Dit is niet nieuw.

Mevrouw Noorman-den Uyl (PvdA): In de overgangsregeling staat nog steeds een periode van 65 dagen. De staatssecretaris kan wel zeggen dat dit niet zo is, maar dit is wel degelijk het geval.

Staatssecretaris Rutte: U praat nu over de overgangssituatie, maar in

de structurele situatie wordt het vier weken. Dit staat in de wet die de Kamer heeft aangenomen. Mevrouw Noorman wil nu iets wijzigen dat de Kamer heeft aangenomen. Ik heb toegezegd dat ik de jurisprudentie nog aan de Kamer zal toesturen. Ik doe dit voor aanstaande donderdag, want dan zijn de stemmingen. Althans, ik houd daar rekening mee en zorg ervoor dat u die brief zo snel mogelijk ontvangt. Ik maak me er echt zorgen over, want ik denk dat die groep wél groter wordt. Maar belangrijker voor mij is het politieke argument, de mentaliteit. Ofwel een volledige sollicitatieverplichting, ofwel tijdelijk niet met de mogelijkheid om dertien weken buiten Nederland te verblijven; ik ben er werkelijk van overtuigd dat daarmee in het leven van mensen zoveel verandert, dat terugkeer naar de arbeidsmarkt moeilijker wordt. Ik vraag de Kamer om de komende dagen ook deze argumenten serieus te wegen, maar wacht vervolgens respectvol haar oordeel af.

De heer **Bruls** (CDA): In uw tweede termijn vroeg u om ten minste het amendement aan te houden. Wat gaat u in dat geval doen? De argumenten zijn niet zo overtuigend, inderdaad het ene meer dan het andere, maar wat zal het effect zijn van aanhouding van het amendement?

Staatssecretaris **Rutte**: In die anderhalf jaar, laten we zeggen tussen nu en september volgend jaar, wil ik bekijken hoe dit zich ontwikkelt: leidt het inderdaad tot grote en onredelijke verschillen in de behandeling van mensen? Ook wil ik nagaan, eventueel met een klein kwalitatief onderzoek, hoe de uitvoering het verschil tussen de vier en dertien weken weegt en beoordeelt. Dat geeft mij een kans om te bezien of wij hierdoor de gemeenten die al grote risico's op schade lopen, opzadelen met extra belemmeringen om mensen terug naar de arbeidsmarkt te begeleiden. Ik heb hier nu wel een oordeel over, maar substantiëring van mijn definitieve oordeel heeft gewoon een jaar nodig.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Maar zoiets pleit juist voor aanneming van het amendement, want alleen dan kun je het meten.

Vervolgens kan er een horizonbepaling komen.

Staatssecretaris **Rutte**: Nou, dat is mooi! We wijzigen de wet, en als het dan niet blijkt te kloppen, wijzigen we die nog een keer. Ik zou zeggen: houd de huidige wet, kijk of die werkt en wijzig deze eventueel over een jaar.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Nee, zo werkt het niet. Er bestaat nu een regeling. Die regeling wilt u veranderen.

Staatssecretaris **Rutte**: De wetgever heeft de regeling al veranderd.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Maar dan nóg is er niets te wijzigen of te meten als die dertien weken niet zijn beproefd. Met een horizonbepaling kan vervolgens worden bezien of aan mensen van 62 jaar mogelijk het zicht op de arbeidsmarkt wordt ontnomen. Pas bij invoering van de regeling zie je de verschillen tussen mensen die wel en geen ontheffing hebben gekregen. In uw volgorde valt er helemaal niks te meten!

Staatssecretaris **Rutte**: Dat blijf ik toch vreemd vinden. Er is bij de regering en delen van de Kamer veel twijfel over deze regeling, die zo snel na invoering van deze wet een belangrijk element daarin substantieel wijzigt. Deze wet legt een groot deel van de risico's van de bijstand, ook in financiële zin, bij de gemeenten. Ik begrijp de zorg in de Kamer over de verschillen in beoordeling met mensen in de WW, maar zie tegelijk veel verschillen. Vandaar mijn voorstel om dit amendement een jaar boven de markt te houden. Direct na de zomer van volgend jaar kom ik dan terug bij de Kamer met een kwalitatief oordeel. U heeft dan uiteraard ook uw informatiebronnen aangeboord, dus we kunnen dan na een informed debate tot conclusies komen.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Nee staatssecretaris, dat heeft u ook mevrouw Van Leeuwen in de Eerste Kamer proberen voor te houden, maar die stonk daar ook niet in. Zij pleitte voor vrijstelling van mensen boven 57,5 jaar die een jaar goed hun best hebben gedaan om aan de slag te komen. De gemeenten zijn bevoegd om die vrijstelling te geven.

U wilt het effect van de vrijstelling meten, maar dat had u tegen mevrouw Van Leeuwen moeten zeggen. Dit is alleen een gevolg van de vrijstelling, namelijk de ruimte om bijvoorbeeld twee maanden bij je dochter in een verre stad te zitten, of in het buitenland te verblijven – voor sommige mensen met een andere herkomst van groot belang. De huidige wet biedt die mogelijkheid niet. U maakt zich zorgen over het kwijtraken van de binding met de Nederlandse samenleving, maar zo snel gaat dat niet. Bovendien maakt u zich er zorgen over dat het zicht op de arbeidsmarkt dan verwatert. Zo'n vaart loopt het niet, zeker niet als je 61, 62 of 63 jaar bent.

Staatssecretaris **Rutte**: Daarom doe ik nu juist het voorstel. Hierbij is geen sprake van een zwart-witsituatie. Je moet dit punt in de praktijk gewoon wegen. Met het principe van de wetgever inzake het risico op de wetsuitvoering heeft mevrouw Noorman zich verenigd, zij het dat zij kanttekeningen plaatste bij de techniek.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Ik dacht dat wij tegen de wet hadden gestemd.

Staatssecretaris **Rutte**: Ik heb u ook positieve dingen horen zeggen over de 100%...

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Niet hierover!

Staatssecretaris **Rutte**: In ieder geval heeft de wetgever in meerderheid besloten om het risico, onder meer in financiële zin, vergaand bij de gemeente te leggen. Als je dan dingen gaat wijzigen die, als ik gelijk heb, leiden tot een extra drempel en een uitstroom naar regulier werk, moet je de wijziging pas inbouwen nadat je je ervan hebt vergewist dat de bestaande wetstekst niet goed is. Daarom stel ik voor om een time-out van een jaar te nemen. Als dan ook maar enigszins blijkt dat mevrouw Noorman gelijk heeft, dan wijzigen wij gezamenlijk de wet. Ik ben eventueel graag bereid toe te geven dat mevrouw Noorman gelijk heeft, zoals ik dat ook op andere punten doe. Zij en anderen zitten gewoon goed in het onderwerp.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): Ik wijs uw voorstel echt van de hand,

omdat het financieel risico ligt in het wel of niet geven van een ontheffing van arbeidsverplichting. Het besluit daartoe is al genomen in de Eerste Kamer. Een paar maanden geleden hebben wij al in een veegwet bepaald dat de bevoegdheid bij de gemeente ligt. Dat punt moet je meten als je wilt weten wat het effect is. De vrije dagen of het niet in je woonplaats aanwezig zijn, maken het financieel risico niet groter of kleiner. Het is dan ook leuk geprobeerd om uitstel mogelijk tot afstel te laten leiden, want u weet precies hoe de werkelijkheid in elkaar zit. In de Eerste en in de Tweede Kamer is dezelfde gedachtelijn gevolgd. Oudere werknemers worden niet van de ene dag op de andere van de arbeidsmarkt gehaald. Er zit een jaar en als de economie wat aantrekt, misschien wel twee jaar tussen. Vervolgens is er de mogelijkheid van vrijstelling van de sollicitatieverplichting, zowel in de WW – naar een oordeel van een meerderheid van de Kamer na de motie-Smilde/Noorman – als in de WWB. Dat is consistent. Dat past. Het leidt voor de overheid niet tot hogere kosten. Die zitten namelijk in het criterium van de arbeidsverplichting. De discussie daarover hebben wij al gevoerd.

Staatssecretaris **Rutte**: Hierbij raakt u volgens mij des Pudels Kern. Het grote verschil is dat dit punt in de Eerste Kamer werd verbonden met de situatie op de arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt staat er slecht voor en wij hebben nog niet te maken met de vergrijzing en ontgroening die wij over een paar jaar verwachten en waardoor een structureel tekort aan mensen op de arbeidsmarkt ontstaat. Zolang dat het geval is, is het niet redelijk om mensen de arbeidsmarkt op te duwen. Het lijkt mij onverstandig om in die context, die incidenteel en voor een beperkte tijd is, een structurele oplossing in de wet aan te brengen.

Mevrouw **Noorman-den Uyl** (PvdA): De koppeling ligt in de ontheffing.

Staatssecretaris **Rutte**: Maar u koppelt de 57,5-jarige leeftijd ook aan de WW, omdat die in de Eerste Kamer in die context is gelegd! Los daarvan vind ik dat hard te maken is dat dit amendement leidt tot een minder gemakkelijke activering van mensen terug naar de arbeidsmarkt.

Mensen die ontheffing hebben gehad, wordt die ontheffing vervolgens weer ontnomen, omdat blijkt dat er weer perspectief is. Omdat de schadelast is gelegd zoals zij is gelegd – ik doel op het financiële risico van de bijstand – moet de wetgever nationaal buitengewoon terughoudend zijn om wijzigingen aan te brengen. Dat moet pas gebeuren, nadat wij ons ervan hebben vergewist dat het ook echt zo is. Voorzitter. Wij kunnen er heel lang over doorpraten, maar volgens mij hebben wij de argumenten heel goed uitgewisseld. Dat is ook de kracht van het debat.

De **voorzitter**: Naar verwachting zal aanstaande donderdag in de Kamer over de voorstellen en de ingediende amendementen worden gestemd. Ik ga ervan uit dat er geen debat meer is. Ik geloof namelijk niet dat er behoefte is aan een plenaire afronding.

Sluiting 14.34 uur.